

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/77/2021
Identifikačné číslo spisu: 1715010188
Dátum vydania rozhodnutia: 14.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Zemková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1715010188.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemkovej, PhD. a sudcov JUDr. Jany Kostolanskej a JUDr. Petra Kaňu, na neverejnom zasadnutí konanom 14. marca 2022 v Bratislave, s následným verejným vyhlásením rozsudku, v trestnej veci obvinených Q. R. a D. R. pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. c) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, o dovolaní obvineného Q. R. podanom prostredníctvom obhajkyne JUDr. Tijany Čéčezovej, LL.M., advokátky so sídlom Drieňová 76/17 v Bratislave, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2To/110/2017 zo 7. decembra 2017, takto

rozhodol:

Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, bol rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2To/110/2017 zo 7. decembra 2017,

porušený zákon

v ustanovení § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. c) Trestného zákona, § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Trestného poriadku a § 319 Trestného poriadku v neprospech obvineného Q. R..

Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku sa rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2To/110/2017 zo 7. decembra 2017 zrušuje v celom rozsahu.

Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Krajskému súdu v Bratislave sa prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „súd prvého stupňa“), sp. zn. 1T/36/2015 z 27. marca 2017, boli obvinení Q. R. a D. R. (ďalej len „obvinení“) uznaní za vinných zo spáchania zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. c) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20

Trestného zákona, a to na skutkovom základe, že:

- v presne nezistenom čase dňa 27.04.2012 uviedli do omylu pracovníkov Katastrálneho úradu Bratislava, Správy katastra pre hlavné mesto Bratislava, so sídlom Ružová dolina č. 27, Bratislava, predložením návrhu na zrýchlený vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností, na základe ktorého bolo dňa 07.05.2012 vydané rozhodnutie M. o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností k nehnuteľnostiam, ktoré získali dňa 24.04.2012 od predávajúcej M. E., rod. R., narodennej XX.XX.XXXX, zomrelej XX.XX.XXXX, uzatvorením kúpnej zmluvy formou notárskej zápisnice v obci F. N. E. K., č. XXX, spísanej notárom JUDr. Y.L. pod č. N. XXX/XXXX, N. XXXX/XXXX, N. XXXXX/XXXX, predmetom ktorej bol predaj nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území F., obec A. - mestská časť F., okres A. J. zapísané na liste vlastníctva č. XXXX, a to: W. T. „E.“ evidované na katastrálnej mape - parcelné číslo XXX - zastavané plochy a nádvoria - rodinný dom súpisné číslo XXX a pozemok o výmere 112 m² v hodnote 45.619,27 € a parcelné číslo XXX/X - záhrady o výmere 1280 m² v hodnote 27.916,80 €, W. T. „Z.“ evidované na mape určeného operátu - parcelné číslo XX - záhrady o výmere 25 m² v hodnote 231,37 €, parcelné číslo XXXX/X - lesné pozemky vo výmere 6536 m² v hodnote 495,91 €, parcelné číslo XXXX/X - lesné pozemky o výmere 4279 m² v hodnote 633,17 € a parcelné číslo XXXX/X - lesné pozemky o výmere 241 m² v hodnote 35,66 €, pričom pri uzatváraní kúpnej zmluvy formou notárskej zápisnice využili nepriaznivý zdravotný stav predávajúcej M. E., ktorá dňa 24.04.2012 už nebola spôsobilá pre svoju organickú duševnú poruchu spojenú s poruchou orientácie, zúženým vnímaním okolia a neschopnosťou sústrediť pozornosť na dlhšiu dobu, ktorú vyvolalo cieвне ochorenie jej mozgu s následnou ťažkou kortikosubkortikálnou atrofiou potencionovanou celkovou stareckou schátralosťou a dlhodobou dehydratáciou, pochopiť obsah a podstatu kúpnej zmluvy a náležite porozumieť významu a zmyslu, ako aj dôsledkom tohto právneho úkonu, a zatajili tento jej stav pred notárom a prítomnými svedkami, čím svojím protiprávnym konaním následne poškodili dedičov M. E., rod. R., nar. XX.XX.XXXX, zomrelej XX.XX.XXXX, na ich dedičských právach a spôsobili im škodu, a to poškodenej V.J., rod. R., nar. XX.XX.XXXX, vo výške 11.031,20 €, poškodenej Z. Q., rod. R., vo výške 11.031,20 €, M. R., nar. XX.XX.XXXX, vo výške 11.031,20 €, P. R., nar. XX.XX.XXXX vo výške 3.677,- €, P. K., rod. R., nar. XX.XX.XXXX, vo výške 3.677,- €, K. T., rod. R., nar. XX.XX.XXXX, vo výške 3.677,- €, JUDr. F. M., vo výške 15.403,77 € a Mgr. K. B., vo výške 15.403,77 €, v celkovej výške 74.932,14 €.

Za uvedený skutok obvinenému Q. R. súd prvého stupňa podľa § 221 ods. 3 Trestného zákona, s použitím § 36 písm. j), § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, nezistiac žiadnu priťažujúcu okolnosť, uložil trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky.

Podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a § 50 ods. 1 Trestného zákona bol obvinenému Q. R. výkon trestu odňatia slobody podmienčne odložený s uložením probačného dohľadu nad jeho správaním a podľa § 50 ods. 2 Trestného zákona mu bola určená skúšobná doba v trvaní 5 (päť) rokov.

Obvinenej D. R. bol podľa § 221 ods. 3 Trestného zákona s použitím § 36 písm. j), písm. l), písm. n), a § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, § 39 ods. 1 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody v trvaní 2 (dva) roky.

Podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a § 50 ods. 1 Trestného zákona bol obvinenej D. R. výkon trestu odňatia slobody podmienčne odložený s určením skúšobnej doby v trvaní 3 (tri) roky.

Podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku súd prvého stupňa poškodených:

- V.J., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXXX A. B. W., W., L.,
- Z. Q., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom A., V. XX,
- P. R., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom A., K. XXXX/XX,
- P. K., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom D. XXX,
- K. T., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom M. K., A. N. XX,
- JUDr. F. M., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom A., E. XX/C,
- Mgr. K. B., nar. XX.XX.XXXX trvale bytom A., T. ul. č. XX

odkázal s nárokom na náhradu škody na civilný proces.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa, sp. zn. 1T/36/2015 z 27. marca 2017, podali prokurátorka i obvinený Q. R. prostredníctvom svojich obhajcov odvolanie.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom, sp. zn. 2To/110/2017 zo 7. decembra 2017 rozhodol:

I. Podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Trestného poriadku zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu. Obvinenému Q. R. uložil odvolací súd podľa § 221 ods. 3 Trestného zákona, s použitím § 38 ods. 3 a § 36 písm. j) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky. Podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona obvinenému Q. R. výkon uloženého trestu odňatia slobody podmienene odložil s probačným dohľadom a podľa § 51 ods. 4 Trestného zákona mu určil skúšobnú dobu podmienene odsúdenia v trvaní 5 (päť) rokov. Podľa § 51 ods. 4 písm. c) Trestného zákona obvinenému uložil povinnosť, aby v skúšobnej dobe podmienene odsúdenia nahradil spôsobenú škodu. Vo zvyšnej časti ostal rozsudok nedotknutý.

II. Podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obvineného Q. R. zamietol.

Proti vyššie označenému rozsudku odvolacieho súdu zo 7. decembra 2017, v spojení s rozsudkom prvostupňového súdu z 27. marca 2017 podal obvinený Q. R. (ďalej len „obvinený“) dovolanie, prostredníctvom obhajkyne z dôvodov uvedených v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku, keďže bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu a rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Obvinený k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uviedol, že právo na obhajobu sa vzťahuje na celé trestné konanie a obsahuje právo osobnej obhajoby, právo obvineného požadovať od všetkých orgánov činných v trestnom konaní, aby boli vyjasnené i všetky okolnosti svedčiacie v jeho prospech a právo obvineného zvoliť si obhajcu, ktorý má právo byť pri vyšetrovacích úkonoch.

Obvinený namietal aj samotné podklady, ktoré znalec použil k vypracovaniu znaleckého posudku, ako aj závery znaleckého posudku. Pri existencii pochybností ohľadom správnosti znaleckého posudku následne súd odmietol vykonať dôkaz navrhovaný obvineným a to Klinicko-psychologickú analýzu k otázkam psychického stavu M. E. z oblasti psychológie, ošetrovateľstva a paliatívnej starostlivosti zo 7. februára 2017. Uvedené považoval obvinený za zásadné porušenie práva na obhajobu.

Súd prvého stupňa sa podľa obvineného nevysporiadal so všetkými podstatnými skutočnosťami pre rozhodnutie, a tento nedostatok neodstránil ani odvolací súd, čím bolo porušené právo na spravodlivý proces. Súd prvého stupňa i odvolací súd nepostupovali v súlade s § 2 ods. 12 Trestného poriadku, keď prihliadli len na dôkazy v neprospech obvineného a nevykonali ním navrhované dokazovanie. Porušenie práva na obhajobu je závažnou, resp. podstatnou chybou konania. Obvinený bol toho názoru, že mu nebola daná možnosť na kontradiktórnosť konania resp. jeho aktívnu obhajobu.

Obvinený namietal aj nesprávne právne posúdenie zisteného skutku v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Mal za to že skutok, tak ako bol naformulovaný, nevykazuje znaky trestného činu z dôvodu nenaplnenia už len jeho objektívnej stránky. Z výpovede obvinenej D. R. vyplýva, že M. E. chcela nehnuteľnosť obvinenej darovať a to v čase, keď jej zdravotný stav bol ešte v poriadku čo do spôsobilosti na právne úkony. Nebolo nijako preukázané, že by sa ešte v čase jej spôsobilosti na právne úkony táto vôľa nejako zmenila. Z tohto dôvodu preto podľa obvineného absentuje na strane obvinených úmysel k spôsobeniu škody. Keďže obvinený nemohol byť o nespôsobilosti M. E. jednoznačne presvedčený, je priamy úmysel úplne vylúčený. Skutok, tak ako ho definuje obžaloba, je potrebné hodnotiť ako občianskoprávny vzťah medzi obvinenými a M. E., resp. jej dedičmi. Obvinený svojím konaním nenaplnil všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu podvodu. Obvinený nekonal tak, aby ním spáchaný skutok mohol byť posúdený ako trestný čin. Nesprávne právne posúdenie videl obvinený aj v tom, že odvolací súd aj napriek skutočnosti, že trestný čin bol spáchaný formou spolupáchateľstva, uložil iba jemu, aby v skúšobnej dobe podmienene odsúdenia nahradil spôsobenú škodu. Obvinený sa domnieval, že predmetná povinnosť mala byť uložená solidárne

jemu i obvinenej D. R..

Vzhľadom na vyššie uvedené obvinený žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací vyslovil porušenie zákona v ustanoveniach § 2 ods. 9, § 2 ods. 10, ods. 12 Trestného poriadku a aby zrušil napadnuté rozhodnutia vo všetkých výrokoch a prikázal Okresnému súdu Pezinok, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

V súlade s ustanovením § 376 Trestného poriadku súd prvého stupňa doručil dovolanie obvineného na vyjadrenie Okresnej prokuratúry Pezinok.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Pezinok JUDr. Veronika Hornáková (ďalej len „prokurátorka“) vo vyjadrení z 30. apríla 2021 k námietke ohľadom podkladov, z ktorých vychádzal znalecký posudok uviedla, že znalec mal k dispozícii spisový materiál, vrátane svedeckých výpovedí pracovníčok Agentúry domácej starostlivosti, ktoré boli so M. E. (ďalej aj „nebohá“) v pravidelnom kontakte. Rovnako boli súčasťou spisu aj lekárske správy a správy z agentúry, zabezpečujúcej domácu starostlivosť. Prokurátorka následne podrobne popísala priebeh znaleckého dokazovania, tak ako ho súd prvého stupňa vykonal a vyhodnotila, že súd prvého stupňa sa riadne zaoberal dôkazným návrhom obvineného Q. R. pribrať do konania znalecký ústav. Tento návrh bol podľa jej názoru nerealizovateľný a nelogický. Samotný posudok zabezpečený orgánmi činnými v trestnom konaní bol posudkom znaleckého ústavu - Psychiatrickej nemocnice Philipa Pinela v Pezinku (ďalej aj ako „PNPP“). Druhý posudok, predložený obvineným Q. R., bol posudkom z odboru psychológie, zatiaľ čo posudok PNPP bol posudkom z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie. Znalecké posudky psychológov sa týkajú vyhodnotenia osobnosti, povahových vlastností, vzťahových otázok, inteligencie, či temperamentu osôb, zatiaľ čo posudky z odvetvia psychiatrie, ktorých poskytovanie prináleží výlučne osobám s medicínskym vzdelaním a špecializáciou v oblasti psychiatrie, sa zaoberajú o. i. skúmaním duševného stavu osôb.

V danom prípade teda bol jediným relevantným dôkazom o psychickom stave nebohej v čase uzatvorenia zmluvy, vrátane jej rozumových a vôľových schopností, práve znalecký posudok z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie. S poukazom na uvedené prokurátorka vyhodnotila, že súd ani nemohol vyhovieť návrhu obžalovaného na vyhotovenie akéhosi kontrolného posudku ústavu, nakoľko vo veci neboli vykonané dva konkurujúce si posudkyz jedného odboru.

K námietke ohľadom nesprávne formulovaného skutku prokurátorka uviedla, že zo skutkovej vety, ale predovšetkým z výsledkov dokazovania je úplne jasné, akým konaním bola naplnená objektívna stránka trestného činu. Je zrejmé, že obžalovaní tým, že podali návrh na vklad do katastra, ktorého prílohou bola notárska zápisnica obsahujúca kúpnu zmluvu, uviedli pracovníkov katastra do omylu v otázke splnenia zákonných podmienok na povolenie vkladu do katastra. Jednou zo základných podmienok platnosti akejkoľvek zmluvy je vedomosť oboch strán o obsahu a dôsledkoch zmluvy a ich vôľa takúto zmluvu uzatvoriť. V danom prípade bolo preukázané, že u predávajúcej M. E. absentovali v dôsledku duševnej poruchy práve rozumové schopnosti, ktoré by jej umožnili zorientovať sa v obsahu právneho úkonu a v jeho následkoch, pochopiť podstatu a obsah kúpnej zmluvy a dôsledky takéhoto právneho úkonu. Práve utajením tejto skutočnosti a predstieraním, že predávajúcaje v duševnom stave umožňujúcom jej právny úkon, dosiahli obvinení jednak spísanie notárskej zápisnice a následne jej predloženie na katastrálny úrad, ktorý nemal informácie o skutočnom stave predávajúcej.

K námietke obvineného o jeho nevedomosti o skutočnom stave p. M. E. prokurátorka uviedla, že stav pacientky bol v čase podpisu zmluvy celkom zjavný každému, kto s ňou bol v kontakte pravidelne. Je pravdou, že notár ani svedkovia nezistili jej duševnú poruchu, znalkyňa však uviedla, že v prípade jednorazového krátkodobého kontaktu nemuseli svedkovia postrehnúť jej ochorenie. Naopak osoby, ktoré s pacientkou boli v pravidelnom kontakte, obzvlášť osoby ktoré sa o ňu starali, celkom jednoznačne vedeli o jej zhoršujúcom sa zdravotnom stave, čo vyplýva aj z výpovede obžalovanej D. R. na hlavnom pojednávaní. V podstate to priznal aj samotný obvinený v dovolaní, keď poukázal na fakt, že nebohá chcela nehnuteľnosti ešte v stave „príčetnosti“ darovať jeho vtedajšej manželke. Obvinený teda aj v dovolaní priznal, že si bol vedomý zhoršujúceho sa duševného stavu, vychádzal však z toho, že ak mala majiteľka nehnuteľností nejaký zámer, je v poriadku, ak tento zámer realizuje za ňu on. Prokurátorka

však poukázala na to, že údajný zámer previesť majetok na D. R. vyplýva len z výpovedí obžalovaných. Aj pri akceptovaní pravdivosti tohto tvrdenia je potrebné pripomenúť, že nebohá M. E. nepristúpila k realizácii tohto úkonu ani formou darovacej, ani formou kúpnej zmluvy, dokonca ani formou závetu, ktorým by odkázala majetok svojej neteri po smrti. Pokiaľ zostal zámer ohľadom majetku len vo forme verbálneho prejavu, je zrejmé, že majiteľka buď nebola úplne presvedčená o tomto svojom rozhodnutí, alebo jeho realizáciu odkladala na neskôr. Podľa názoru prokurátorky nemožno akceptovať teóriu obvineného, že verbálne prednesený zámer darovať majetok oprávňuje budúceho obdarovaného na spáchanie podvodu za účelom získania tohto majetku.

S poukazom na vyššie uvedené prokurátorka označila argumenty obhajcu v dovolaní za nedôvodné a navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol podľa § 382 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pretože nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Predmetné vyjadrenie prokurátorky k dovolaniu obvineného doručil súd prvého stupňa obvinenému Q. R. a jeho obhajcovi, obvinenej D. R. i poškodeným.

K podanému dovolaniu sa vyjadrili i poškodení, prostredníctvom svojej zástupkyne JUDr. F. M., v podaní z 3. mája 2021. Poškodení uviedli, že právo obvineného na obhajobu poškodené nebolo, keďže mal najmenej dvoch obhajcov súčasne. Obvinený robil v konaní priet'ahy, nepredkladal žiadne dôkazy a neefektívne zvyšoval náklady konania. Na jednotlivých pojednávaniach na Okresnom súde Pezinok bolo vykonávané rozsiahle dokazovanie nielen písomnými dôkazmi a výpoveďami svedkov a poškodených, ale aj obvineného, ktorý navrhol výsluch lekára D. R., a nový lekársky alebo psychologický posudok bol požadovaný až pred ukončením dokazovania. Pokiaľ ide o hodnotenie zdravotného stavu M. E., v dovolaní sa úmyselne obchádzajú najmenej štyri lekárske správy, ktoré sú založené vo vyšetrovacom spise. K uzavretiu kúpnej zmluvy poškodení uviedli, že nemohla byť uzatvorená legálnym spôsobom. Okresný súd Bratislava IV do dnešného dňa o neplatnosti právneho úkonu nerozhodol. Tvrdenia o tom, že M. E. mala vôľu predmetné nehnuteľnosti darovať obvinenej D. R. ešte v čase, keď bola spôsobilá na právne úkony, označili poškodení za špekulácie a uviedli, že nemajú reálny základ v rozsiahlom dokazovaní pred orgánmi činnými v trestnom konaní a súdom. Obvinený Q. R. pokračoval v páchaní trestnej činnosti aj po podpísaní nezákonnej notárskej zápisnice krádežou hnutel'ného majetku a falšovaním a obvinená D. R. odcudzila z účtu M. E. peniaze aj po jej smrti. Obvinený Q. R. by mal podľa poškodených uhradiť úmyselne spôsobenú škodu na nehnuteľnom i hnutel'nom majetku, ktorý odcudzil ešte za života M. E.. Na základe uvedených skutočností navrhli poškodení, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie ako bezdôvodné a neopodstatnené zamietol v plnom rozsahu.

Následne 17. septembra 2021 súd prvého stupňa predložil vec dovolaciemu súdu.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o podanom dovolaní skúmal splnenie procesných podmienok pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku) a že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku).

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku je ako dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v dovolaní uvedené, pričom táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb vytýkaných napadnutému rozhodnutiu a konaniu, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (R 120/2012 - I.).

Najvyšší súd z obsahu podaného dovolania zistil, že dovolateľ podal dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku.

Najvyšší súd sa zaoberal v prvom rade dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Dovolací súd dáva do pozornosti obvinenému, že ustanovenie § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku predpokladá porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom, t. j. také porušenie, ktoré by bolo dôvodom na konštatáciu porušenia práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv. Takéto porušenie by zároveň muselo mať podstatný vplyv na výsledok konania, teda na rozhodnutie vo veci samej.

Obvinený v rámci porušenia práva na obhajobu namietal podklady (ich právne posúdenie a z toho plynúce závery) k vypracovaniu znaleckého posudku ako aj skutočnosť, že súd prvého stupňa odmietol vykonať ním navrhnuté dôkazy. Uvedené námietky obvineného možno jednoznačne považovať za namietanie zisteného skutkového stavu.

V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na § 371 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého minister spravodlivosti podá dovolanie aj proti právoplatnému rozhodnutiu vychádzajúceho zo skutkového stavu, ktorý bol na základe vykonaných dôkazov v podstatných okolnostiach nesprávne zistený, alebo ak boli pri zisťovaní skutkového stavu závažným spôsobom porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že namietat' skutkový stav v dovolaní môže len minister spravodlivosti. Obvinený môže podať dovolanie iba z dôvodov podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, medzi ktorými však nie je možnosť namietat' nesprávne alebo nedostatočne zistený skutkový stav. Dovolací súd taktiež poukazuje na § 371 ods. 1 písm. i) za bodkočiarkou Trestného poriadku, podľa ktorého správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať a meniť. Zákaz vyjadrený v tomto ustanovení pre dovolací súd je výslovný, jednoznačný a kategorický.

V zmysle zachovania práva na spravodlivý proces, ktoré je garantované jednak Ústavou Slovenskej republiky, ale aj Dohovorom o ochrane základných práv a ľudských slobôd, dovolací súd na základe obsahu spisu zistil, že v predmetnej veci bolo vykonané rozsiahle dokazovanie, vykonané dôkazy ako súd prvého stupňa, tak aj odvolací súd na základe podaného odvolania dôkladne vyhodnotili a na podklade následného zhodnotenia v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov dospel súd prvého stupňa i odvolací súd k skutkovému stavu, ako je ustálený v napadnutých rozhodnutiach, pričom dovolací súd nezistil rozpory medzi vykonanými dôkazmi a zisteným skutkovým stavom. Skutočnosť, že súdy nižšieho stupňa nevykonali všetky obvineným navrhované dôkazy, nezakladá automaticky podklad na vyslovenie záveru, o zásadnom porušení práva na obhajobu.

Obvinený ďalej v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku namietal, že mu „nebola daná možnosť na kontradiktórne konanie, resp. aktívnu obhajobu. Dovolací súd sa dôkladne oboznámil s postupom súdu prvého stupňa pri jednotlivých výpovediach svedkov, resp. pri vykonávaní ostatných dôkazov na hlavnom pojednávaní. Zistil, že zásada kontradiktórnosti konania porušená nebola. Obvinený bol prítomný pri jednotlivých výsluchoch svedkov, mal možnosť klásť im otázky, vyjadriť sa k výpovediam. S čítaním zápisníc o výsluchu svedkov M. R. a P. R., pre ich zlý zdravotný stav, obvinený súhlasil.

Kontradiktórnosť sa považuje za všeobecný právny princíp konania, je to pravidlo procesného práva, ktoré ovláda každý súdny proces, nielen ten trestný. Prvky kontradiktórnosti sa však vyskytujú už v prípravnom konaní. Premietnuté sú predovšetkým do práva obvineného zúčastniť sa na vyšetrovacích úkonoch a právo klásť vypočúvaným svedkom otázky. Z ustanovenia § 278 ods. 2 Trestného poriadku vyplýva, že súd môže pri svojom rozhodnutí prihliadať len na skutočnosti, ktoré boli prebraté na hlavnom pojednávaní a opierať sa o dôkazy, ktoré boli na hlavnom pojednávaní vykonané. Z citovaného ustanovenia Trestného poriadku možno vyvodit', že ťažisko kontradiktórnosti sa kladie predovšetkým na súdne konanie.

Dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené vyhodnotil dovoláciu argumentáciu obvineného podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú.

Obvinený ďalej namietal nesprávne právne posúdenie zisteného skutku podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku keď tvrdil, že v skutkovej vete nie je popísané, aký omyl bol návrhom na vklad u pracovníka katastra navodený, resp. aké mylné skutočnosti obsahoval.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie uvedeného dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy nižšieho stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa okrem iného rozumie, že skutok, tak ako bol v napadnutom rozhodnutí ustálený, nevykazuje znaky konkrétneho trestného činu.

K námietke obvineného ohľadom nedostatočne opísaného omylu v skutkovej vete dovolací súd konštatuje, že v prípade ak je vyhotovená kúpna zmluva o prevode nehnuteľnosti vo forme notárskej zápisnice, ako tomu bolo v tomto prípade, okresný úrad v konaní o vklade má právomoc konať podľa zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv (ďalej len „zákon č. 162/1995 Z. z.“). Správny orgán posudzuje zmluvu vyhotovenú vo forme notárskej zápisnice iba z pohľadu, či je súladná s katastrálnym operátom a či sú splnené procesné podmienky na povolenie vkladu.

Skutok, tak ako je formulovaný v rozsudku okresného súdu, z uvedených dôvodov nespĺňa všetky znaky skutkovej podstaty zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. c) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona.

V zmysle § 221 ods. 1 Trestného zákona sa trestného činu podvodu dopustí ten, kto na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že uvedie niekoho do omylu alebo využije niečí omyl, a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu. Omyl bol vo formulácii skutku obsiahnutý nasledovne:

„ ... uviedli do omylu pracovníkov Katastrálneho úradu Bratislava ... predložením návrhu na zrýchlený vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností, na základe ktorého bolo dňa 7. mája 2012 vydané rozhodnutie M. o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností k nehnuteľnostiam, ktoré získali dňa 24. apríla 2012 od predávajúcej M. E., rod. R., narodenej XX. V. XXXX, zomrelej X. Q. XXXX, uzatvorením kúpnej zmluvy formou notárskej zápisnice ... pri uzatváraní kúpnej zmluvy formou notárskej zápisnice využili nepriaznivý zdravotný stav predávajúcej M. E., ktorá dňa 24. apríla 2012 už nebola spôsobilá pre , pochopiť obsah a podstatu kúpnej zmluvy a náležite porozumieť významu a zmyslu, ako aj dôsledkom tohto právneho úkonu, a zatajili tento jej stav pred notárom a prítomnými svedkami, čím svojím protiprávnym konaním následne poškodili dedičov M. E., rod. R. ...“ .

Uvedenie do omylu je konanie, ktorým páchatel' predstiera okolnosti, ktoré nie sú v súlade so skutočným stavom veci. Uvedenie do omylu môže byť spôsobené nielen konaním, ale aj opomenutím konania alebo aj konkludentným činom. Pri skutkovej podstate podvodu sa nevyžaduje, aby osoba, ktorá bola uvedená do omylu, bola totožná s poškodenou osobou (R 352/1921, ZSP 26/2007-II.).

Dovolací súd je toho názoru, že skutok opísaný v rozsudku súdu prvého stupňa: „ ... uviedli do omylu pracovníkov Katastrálneho úradu Bratislava ... predložením návrhu na zrýchlený vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností, na základe ktorého bolo dňa 7. mája 2012 vydané rozhodnutie M. o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností k nehnuteľnostiam, ktoré získali dňa 24. apríla 2012 od predávajúcej M. E., rod. R., narodenej XX. V. XXXX, zomrelej X. Q. XXXX, uzatvorením kúpnej zmluvy formou notárskej zápisniceuzatvorením kúpnej zmluvy formou notárskej zápisnice ...“ neobsahuje zákonné podmienky kvalifikácie pojmu „uvedenie niekoho do omylu“ - a to konkrétne pracovníkov katastrálneho úradu, keďže pracovníci úradu, tak ako to predpokladá objektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu podvodu podľa § 221 Trestného zákona, nemajú v prípade, ak je zmluva o prevode nehnuteľnosti vyhotovená vo forme notárskej zápisnice, právomoc preskúmať zmluvu z hľadiska, či obsahuje podstatné náležitosti zmluvy, či je úkon urobený v predpísanej forme, či je prevodca oprávnený nakladať s nehnuteľnosťou. Rovnako nemajú právomoc skúmať prejavy vôle účastníkov zmluvného vzťahu a ich určitosť, a ani či zmluva neobchádza zákon alebo sa neprieči dobrým mravom. Takúto kompetenciu má katastrálny úrad len v prípade, ak je zmluva

o prevode nehnuteľnosti vyhotovená v inej forme ako je notárska zápisnica alebo autorizácia advokátom, čo však nie je splnené v tomto prípade, preto pracovníci katastrálneho úradu nemohli byť uvedení do omylu.

Pri uzatváraní zmluvy bol prítomný notár, ktorý dohliadal na splnenie zákonných podmienok na uzavretie predmetnej zmluvy v rámci svojej zákonnej právomoci a svoje zistenia uviedol v notárskej zápisnici N. XXX/XXXX, N. XXXXX/XXXX, N. XXXXX/XXXX z 24. apríla 2012. Na strane 1 v notárskej zápisnici okrem iného uviedol, že z dôvodu, že predávajúca vzhľadom k jej súčasnému zdravotnému stavu nie je schopná riadne písať a podpísať sa na kúpnej zmluve a návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, boli pribratí svedkovia úkonu podľa § 49 a 50 Notárskeho poriadku a zápisnica bola spísaná podľa § 40 ods. 6 Občianskeho zákonníka.

Námietke obvineného ohľadom nesprávneho právneho posúdenia zisteného skutku preto možno prisvedčiť, keďže nevykazuje znaky trestného činu podvodu. Dovolací súd vyhodnotil námietku obvineného spočívajúcu v nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku ako dôvodnú, zasahujúcu do práva na spravodlivý proces.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu.

Dovolací súd teda na základe vyššie uvedeného na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku neprihliadol. Dovolanie obvineného je teda dôvodné len pokiaľ ide o dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Dovolací súd preto rozsudkom rozhodol, že podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, že rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2To/110/2017 zo 7. decembra 2017, bol porušený zákon v ustanoveniach § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. c) Trestného zákona, § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Trestného poriadku a § 319 Trestného poriadku v neprospech obvineného Q. R..

V nadväznosti na uvedené podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil dovolaním obvineného napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2To/110/2017 zo 7. decembra 2017, ako aj ďalšie rozhodnutia naň obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Zároveň podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Krajskému súdu v Bratislave, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol s poukazom na vyslovený právny názor.

Záverom dovolací súd dodáva, že vo vzťahu k druhej obvinenej D. R. najvyšší súd nemohol aplikovať princíp beneficium cohaesionis, pretože zrušiť rozhodnutie súdu nižšieho stupňa na základe toho istého dôvodu aj v prospech obvinenej D. R., v prospech ktorej nebol podaný opravný prostriedok, nie je súčasťou dovolacieho konania. Tento princíp je možné použiť iba v sťažnostnom alebo odvolacom konaní. Vo vzťahu k právoplatnému rozhodnutiu totiž zákon uplatňuje princíp individuálnej ochrany obvineného (bližšie pozri rozhodnutia 1TdoV/16/2011, II. ÚS 540/2018, II. ÚS 144/2019).

Dovolací súd dáva do pozornosti § 391 Trestného poriadku, podľa ktorého orgán, ktorému bola vec prikázaná, je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo veci dovolací súd, a je povinný vykonať úkony, ktorých vykonanie dovolací súd nariadil (ods. 1) a ak bolo napadnuté rozhodnutie zrušené len v dôsledku dovolania podaného v prospech obvineného, nemôže v novom konaní dôjsť k zmene rozhodnutia v jeho neprospech (ods. 2).

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.